

Rådhuspladsen 2, 8000 Aarhus C

Til

Byrådsservice

25. juni 2020

Side 1 af 10

Svar på 10-dages forespørgsel vedr. skolehenvisningspolitikken

Lone Norlander Smith, Enhedslisten, har den 16. juni 2020 stillet en række spørgsmål vedrørende skolehenvisningspolitikken. Lone Norlander Smith er umiddelbart efter modtagelsen blevet orienteret om, at det grundet omfanget af databehandling desværre ikke er muligt i fuldt omfang at besvare spørgsmål 1 og 6 inden for fristen. Børn og Unge vil kontakte Lone Norlander Smith med henblik på at aftale nærmere omkring de efterspurgte data.

Spørgsmål 1

Hvor mange børn i alt har siden 2006 været kørt rundt til andre skoler end den adresse hørende skole?

Svar:

For så vidt angår sprogscreening af skolebegynder er der hvert år udarbejdet en statistik i forbindelse med børnehaveklassedannelsen, og af tabel 1 i bilag 1 fremgår disse tal. Det ses her, at der siden implementeringen af skolehenvisningspolitikken i 2006, samlet set er sprogscreenet 8.034 skolebegyndere. Heraf havde 5.324 børn et sprogstøttebehov, og ud af disse børn med sprogstøttebehov er 1.086 børn blevet henvist til en modtagerskole, mens de øvrige børn er henvist til distriktsskolen eller en af forældrene ønsket skole.

En tilsvarende årlig opgørelse/statistik for sprogscreening af tilflyttere til kommunen, eller ønsker om skoleskift fra fx privatskole er ikke udarbejdet. En sådan opgørelse vil kræve en større databehandling af mere end 5.600 sprogscreenede, som ikke kan nås inden for fristen.

Spørgsmål 2

Hvilke skoler har modtaget børn og fra hvilke skoler er de sendt væk fra, opdelt på skoler?

Svar:

Antallet af modtagerskoler har været forskelligt fra år til år idet det afhænger af flere parametre, fx antallet af indskrevne på den enkelte skole, og herunder antallet af elever med dansk som modersmål, og selvfølgelig de enkelte DSA-elevs¹ sprogscreeningsresultater. Først herefter kan det fastslås på hvilke distriktsskoler der det pågældende år er behov for henvisning fra, hvor mange elever med sprogstøttebehov der er plads til på distriktsskole inden for de 20%, og dermed hvor mange elever der skal henvises til en modtagerskole.

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

Pædagogik, Undervisning og Fritid

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 29 20 99 44

Direkte telefon: 89 40 47 13

Direkte e-mail:
lonie@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Lone Nielsen

Sag: 20/055429-2

¹ DSA: Dansk som andetsprog

23. juni 2020
Side 2 af 10

Udpegning som modtagerskole sker i tæt samarbejde og dialog med den enkelte skole. Der er som hovedregel udpeget modtagerskole(-r) for de konkrete distrikter, hvorved fx hensynet til skolebusruter, skolens erfaring med henviste DSA-elever, samt ønsket om at søskende så vidt muligt kan få et skoletilbud på samme skole, indgår. Det er dog ikke altid muligt at imødegå behovet for henvisning indenfor både 20%-reglen og antallet af ledige pladser i de oprettede børnehaveklasser, og derfor har både antal og hvilke udpegede modtagerskoler ændret sig fra år til år. Dette betyder således at nogle skoler alene har modtaget henviste børn i et eller få år, mens andre har modtaget børn over en længere årrække.

I bilag 2 er skematisk forsøgt skitseret hvilke modtagerskoler der har modtaget elever hvert skoleår siden 2006, samt fra hvilket distrikt eleverne kommer fra. Den/de primære modtagerskoler det enkelte år er markeret med fed, mens de øvrige skoler alene har modtaget en eller enkelte søskendebørn efter ønske fra forældrene. Ny-udpegede modtagerskoler har en rød markering.

De seneste år har henvisning af elever til modtagerskoler primært været elever fra skoledistrikterne; Sødalskolen, Tilst Skole og Møllevangskolen. Til kommende skoleår 2020/21 vil der også være behov for at henvise elever fra Skjoldhøjskolens og Vestergårdskolens distrikt.

Spørgsmål 3

Hvad dækker den årlige udgift der er forbundet med ordningen? Hvor mange penge er der brugt på ordningen siden start?

Svar:

Den primære udgift i forbindelse med skolehenvisningspolitikken er udgifter til befordring med skolebus og buskort til de offentlige busser².

I tabel 2 i bilag 1 er opstillet en oversigt over udgifterne til befordring af DSA-elever tilbage til 2008. Børn og Unge kan desværre ikke umiddelbart levere oplysninger om udgifterne i 2006 og 2007, da disse ikke fremgår af det nuværende økonomisystem.

Det ses i tabellen at der siden 2008 samlet set har været udgifter på 202,4 mio.kr. til befordring, og at udgiften sidste år R2019 var på 12,7 mio.kr. Det ses endvidere, at der gennem årene har været udsving i udgifterne, hvilket dels hænger sammen med ændringer i aktiviteten/behovet for skolebusruter, og dels at befordringsområdet har været i udbud flere gange.

---

² Byrådet har besluttet, at henviste børn til modtagerskoler tilbydes befordring med en særlig skolebus på 0.-4. klassetrin, og fra og med 5. klassetrin tilbydes der buskort til de offentlige busser.

Udover udgifterne til befording er der også årlige administrative udgifter svarende til 1,4 mio.kr., som vedrører afvikling af sprogscreeninger (ca. 0,6 mio.kr. årligt), sagsbehandling af sprogscreeninger og skoletilbud (ca. 0,2 mio.kr. årligt) samt midlertidigt undervisningstilbud til tilflyttere/skoleskifttere uden skoletilbud (ca. 0,6 mio.kr. årligt).

23. juni 2020
Side 3 af 10

For så vidt angår udgifter til supplerende undervisning i dansk som andetsprog til elever med et sprogstøttebehov henvises til svar på spørgsmål 5.

Spørgsmål 4

Har der været efteruddannelse i Dansk som andetsprog til de lærere der har stået med henviste børn? Har det i så fald været betalt centralt eller decentralt?

Svar:

Hvert skoleår udbydes en række forskellige kompetenceudviklingsforløb rettet mod både lærere og pædagoger i almenregi og i modtagelsesklasser samt pædagoger i SFO. Det er den enkelte skoleleder som vurderer den enkelte lærers eller pædagogs kompetenceudviklingsbehov, og herunder om den pågældende fx har behov for et pædagogisk diplommodul i *Dansk som andetsprog* eller i *Interkulturel pædagogik*, et kursus i fx *Undervisning af flersprogede elever i fagene*, *Men sproget i fokus i børnehaveklassen* eller *Det flerkulturelle klasserum*.

Alle forløbene udbydes i samarbejde med VIA og er fuld finansieret fra centralt hold, hvilket vil sige at skolen får dækket både kursusudgift og vikartimer (svarende til kursets timetal).

De seneste år har skolerne desuden fået tilbudt skræddersyede kompetenceudviklingsoplæg, som tilpasses den enkelte skoles ønsker og behov, og som kan afvikles på fx en pædagogisk dag.

Spørgsmål 5

Hvilke opgaver har der været forbundet for modtageskolerne for det beløb der er fulgt med, og hvordan er det sikret at pengene er anvendt til formålet?

23. juni 2020
Side 4 af 10

Svar:

Jævnfør den overordnede budgetmodel i Aarhus kommune modtager Børn og Unge økonomiske ressourcer til DSA-området^[1], der anvendes dels til drift af modtagelsesklasser og den lovpligtige modersmålsundervisning, og dels til fordeling af ressourcer til supplerende undervisning i dansk som andetsprog. Denne budgetmodel indeholder således ressourcer til skolerne til at imødegå DSA-elevs behov for sprogstøtte.

Siden skoleåret 2006/07, hvor skolehenvissningspolitikken blev implementeret, er ressourcerne blevet fordelt til alle skoler efter tre hovedprincipper; 1) sprog-screeningsresultater for indskolingselever, 2) antal børn udsluset fra modtagelsesklasse, og 3) antal DSA-børn.

I forbindelse med budgetforliget 2019 besluttede byrådet, at der skulle gennemføres en økonomisk analyse af folkeskoleområdet, og efterfølgende skulle der udarbejdes en ny budgettildelingsmodel til skolerne. Denne nye model tilstræber dels ensartede økonomiske vilkår på tværs af skolerne, dels at de tildelte midler skal ses i sammenhæng med de målsætninger, politikker og krav, der stilles fra politisk side, og dels at de tildelte midler skal kunne løse den opgave, skolerne står overfor.

Fra det kommende skoleårs start er der således tale om en ny budgettildelingsmodel til skolerne, som betyder, at ressourcer til supplerende undervisning i dansk som andetsprog fremadrettet i højere grad målrettes DSA-elever med sprogstøttebehov på alle klassetrin. Ressourcen fordeles til skolerne primært efter antallet af DSA-elever med sprogstøttebehov, således at den i stort omfang er målrettet skolernes opgave mht. supplerende undervisning og løbende opfølgning på elevernes sproglige progression.

I budget 2020 tager budgettildelingen udgangspunkt i en samlet pulje på 34,3 mio.kr., som fordeles til skolerne. Den nye budgettildelingsmodel har udløst 8.307 kr. pr. elev med sprogstøttebehov, og 2.000 kr. pr. elev med frit skolevalg. Skolernes budgettildeling er således proportionel med skolens antal DSA-elever.

Det skal desuden nævnes, at udover ovennævnte ressource til supplerende undervisning i dansk som andetsprog får skolerne også en opgavebestemt ressource til understøttende indsatser for udsatte elever med dansk som andetsprog, herunder f.eks. fraværsindsatser og udvidet forældresamarbejde. Indtil nu har alene skoler med mere end 20% DSA-børn modtaget ressourcer fra budgetpuljen, men fremadrettet sker budgettildelingen via en

---

^[1] Den overordnede budgetmodel er en demografiafhængig model som baserer sig på antallet af 6-16-årige med anden herkomst end dansk fra 3. lande.

fordelingsnøgle, som også anvendes til støttecenterbudgettet^[2]. Denne fordelingsnøgle kobles med antallet af DSA-børn, hvilket betyder at alle skoler nu får andel i puljen. I budget 2020 tager budgettildelingen udgangspunkt i en samlet pulje på 5,9 mio.kr., som jævnfør fordelingsnøglen fordeles til skolerne.

23. juni 2020
Side 5 af 10

Der gøres opmærksom på, at alle skoler får tildelt DSA-ressourcer efter de samme budgettildelingskriterier, og at henviste elever indgår som en del af elevgrundlaget på den enkelte skole, og dermed også i elevgrundlaget og ressourcefordelingen på modtagerskolerne. DSA-ressourcerne er en ekstra budgettildeling oveni den budgettildeling, som skolen i forvejen får til fx almenundervisningen.

I forhold til hvordan det sikres, at DSA-midlerne er anvendt til formålet kan det oplyses, at et af de bærende principper i økonomistyringen i Børn og Unge er decentralisering. Prioritering og udmøntning af midlerne tager udgangspunkt i de lokale behov på de enkelte skoler med fokus på at opgaven løses indenfor de lovgivningsmæssige og byrådsbesluttede rammer.

Spørgsmål 6

Der ønskes en oversigt over aldersfordelingen på de henviste børn i hele perioden.

Svar:

En statistik over aldersfordelingen på tidspunktet for sprogscreening for mere end 14.000 henviste skolebegyndere, tilflyttere og skoleskifttere siden 2006 vil kræve en større databehandling, som ikke kan nås inden for fristen.

Det kan dog oplyses, at sprogscreening af skolebegyndere sker i forbindelse med børnenes indskrivning til skolestart, hvilket typisk sker i det kalenderår de fylder 6 år. Sprogscreeningen afvikles i perioden januar til marts, hvilket betyder at aldersspændet primært er fra 5 år til og med 6 år og 3 måneder. Der er dog også børn, som har fået skolegangsudsættelse, og som først indskrives i det kalenderår de fylder 7 år. Fælles for børnene er, at forældrene ønsker dem indskrevet i 0. klasse i folkeskolen.

Alle tilflyttere til Aarhus Kommune og skoleskifttere fra fx privatskoler bliver sprogscreenet før der tages stilling til et skoletilbud. Fælles for disse børn er, at de er i den undervisningspligtige alder (6-17 år), og at forældrene ønsker dem indskrevet i folkeskolen.

Spørgsmål 7

---

^[2] Der er tale om samme målgruppe, dvs. børn som er sårbare på demografi, socioøkonomi og sundhed, men udmeldingen er målrettet børn med dansk som andetsprog.

Der ønskes en henvisning til de forskellige test der benyttes til de forskellige aldershenvisninger.

23. juni 2020
Side 6 af 10

Svar:

Som nævnt ovenfor foretages der sprogscreeninger af henholdsvis skolebegyndere og tilflyttere/skoleskifttere. Der benyttes forskellige materialer alt efter børnenes alder/klassestrin, da nogle af materialerne kun kan anvendes til børn på visse alders-/klassestrin.

Af hensyn til den objektive vurdering af børnenes sprog er praksis, at vi ikke udleverer selve testmaterialerne, men vi tilbyder gerne at gennemgå materialerne ved en konsulent i Pædagogik, Undervisning og Fritid.

Vi kan oplyse, at der anvendes forskellige materialer til sprogscreeninger af hhv. skolebegyndere, tilflyttere/skoleskifttere på 1.-6. klassestrin og tilflyttere/skoleskifttere på 7.-9. klassestrin. Materialerne er udvalgt, så der kan ske en objektiv vurdering af børnenes sprog. Dette skyldes, at sprogscreeningen skal munde ud i en forvaltningsmæssig afgørelse, hvori nogle børn fratages det frie skolevalg og eventuelt skal henvises til en anden skole end distriktsskolen.

Der anvendes tre forskellige testmaterialer i den enkelte sprogscreening. De undersøger forskellige delområder af børns sprog, herunder bl.a. et indblik i børnenes impressive (forståelse) og ekspressive (aktive brug) ordkendskab, morfologi (bøjninger af ord), syntaks (sætningsdannelse) og forståelse for grammatiske sammenhænge.

I bilagene 3, 4 og 5 ses en beskrivelse af materialerne, eksempler på hvilke udfordringer barnet eventuelt kan have, samt forslag til, hvorledes skolerne kan arbejde videre med børnenes sproglige udvikling.

Spørgsmål 8

Har der været anvendt en ordblinde test på modersmål i forlængelse af sprogtesten.

Svar:

Nej. Sprogscreeningen afdækker ikke forhold omkring læsning. Som nævnt i svaret ovenfor afdækkes barnets grad af sprogstøttebehov gennem de tre delområder. Der er ikke nogen forbindelse mellem sprogscreeningen og afdækning af risiko for ordblindhed / afkodningsvanskeligheder.

I 0. klasse kan der, foruden den obligatoriske sprogvurdering af alle børn, gennemføres en ordblinde-risikotest som screening af alle børn. Testen er gratis og tilgængelig for alle skoler. Børn, som i den forbindelse viser sig at være i risiko, afdækkes yderligere med en individuel test. Testen søger at afdække børn, som er i risiko for at udvikle alvorlige afkodningsvanskeligheder. En del af

Ordblinderisikotesten er en dynamisk ikke-sproglig del, som giver mulighed for at identificere elever i risiko for ordblindvanskeligheder uden inddragelse af sprog. Fra marts i 3. klasse kan elever afdækkes med den nationale ordblindetest til afdækning og diagnosticering af ordblindhed. På en lang række sprog findes der ikke testmaterialer til afdækning af ordblindvanskeligheder ligesom ordblindhed ikke anvendes som diagnose.

23. juni 2020
Side 7 af 10

Spørgsmål 9

Er der en oversigt over andre udfordringer der kan ligge til grund for et ikke alderssvarende dansk på de henviste børn, og er der ved henvisningen taget højde for dette til modtagerskolen? Er der fulgt op i forhold til de enkelte børn?

Svar:

Nej, der forefindes ikke en oversigt, da selve sprogscreeningen alene er en vurdering af barnets dansksproglige kompetencer.

Det skal dog oplyses, at der i forbindelse med sagsbehandlingen af skoletilbud til børn fra skoledistrikter, hvor der ikke er ledig plads indenfor de 20%, indhentes oplysninger fra PPR og/eller Familieafdelingen. Hvis PPR eller Familieafdelingen ud fra deres viden om barnet eller barnets familie vurderer, at en henvisning til modtagerskole ikke vil være barnets tarv, vil barnet altid blive henvist til distriktsskolen.

Dette sker ligeledes i løbet af skoleforløbet, hvis en modtagerskole oplever, at en henvist elev har trivselsmæssige udfordringer. Her vil skolen – i lighed med skolens øvrige elever – først og fremmest tage hånd om dette i et samarbejde med forældre og eventuelle andre relevante parter. Herudover kan forvaltningen inddrages, og hvis det vurderes at skoletilbuddet på modtagerskole ikke længere er barnets tarv, vil forældrene få tilbudt at barnet henvises til distriktskolen i stedet.

Spørgsmål 10

Hvornår kom de første delresultater fra forskningsprojekt fra Trygfondens Børneforskningscenter? Og hvad viste delresultaterne?

Svar:

Børn og Unge har gennem hele forskningsprojektets forløb siden 2014 haft løbende dialog med Trygfondens Børneforskningscenter, og herunder fx omkring deres bevilgede forlængelse af projektperioden, det løbende behov for yderligere data, status og forventninger samt tendenser i foreløbige resultater.

Den kvalitative delundersøgelse, som fokuserer på børnenes interaktioner og de sociale relationer, de udvikler, mens de er i skole, og hviler på analyser af observationer af og interviews med børn i to klasser; den ene i en magnetskole og den anden i en modtagerskole, i en periode fra de startede i 0. klasse og 14 måneder frem, har resulteret i to udgivne videnskabelige artikler i international

forskningstidsskrift³. Disse resultater er efterfølgende indarbejdet i den netop offentliggjorte kvantitative delundersøgelse. En tredje artikel er pt. under bedømmelse, og dermed endnu ikke offentliggjort.

23. juni 2020
Side 8 af 10

I januar 2020 fremsender Trygfondens Børneforskningscenter det 1. udkast til arbejdspapir på den kvantitative delundersøgelse, og ultimo april fremsendes et revideret udkast. Den 15. maj 2020 offentliggør de delundersøgelsen samt et nyhedsbrev omkring resultaterne.

Det kan desuden oplyses, at Trygfondens Børneforskningscenter har oplyst, at de pt. arbejder med tre andre delundersøgelser; 1) *Forældres tilfredshed med modtagerskolen* (foreløbige resultater forventes i august 2020), 2) *Hvilket skoletilbud for tosprogede skolebegyndere med et væsentligt sprogstøttebehov er mest effektivt ifht. omkostningerne? Magnetskole eller heldagsskole?* (resultater forventes i foråret 2021) samt 3) *Analyse for S-elever bosat i et skoledistrikt, som oplevede skolelukning.*

Spørgsmål 11

Førte det til ændringer i tilgangen til at fragte børn væk fra egenskolen eller justering af testene?

Svar:

Nej, de løbende foreløbige resultater fra Trygfondens Børneforskningscenter har indtil offentliggørelsen af de endelige resultater i maj 2020 ikke givet anledning til forslag til ændring af byrådets beslutning om skolehenviingspolitik.

Der er ikke foretaget justeringer af materialerne som anvendes til sprogscreeningerne, og de samme materialer har været anvendt siden 2006

Det skal desuden nævnes, at det er Trygfondens Børneforskningscenter som har besluttet hvilke kvalitative og kvantitative delundersøgelser de har ønsket at foretage, og at forskningsprojektet ikke har omhandlet en undersøgelse af materialerne som anvendes ved sprogscreeningerne.

Spørgsmål 12

Hvilke synstavler anvender Aarhus kommune ved synsprøver? Er det Østerberg eller Logmar?

---

³ "Difference and closeness: Young children's peer interactions and peer relations in school" (oktober 2018). Artiklen omhandler at børn generelt ikke forholder sig til ensartethed eller forskel til deres jævnaldrende i forhold til etnicitet eller køn.

"Broken Interaction Rituals Struggles for membership, and Violence among Young Children in Two Danish Schools" (oktober 2019). Artiklen omhandler at børns konfliktmæssige interaktioner i skolen er forskellige med hensyn til interaktionsdynamik og niveauer af konfrontationsspænding.

23. juni 2020
Side 9 af 10

Svar:

Skolesundhedsplejen anvender ikke Østerberg eller Logmar-tavler til synsprøver. I stedet anvendes E-tavler og C-tavler.

Spørgsmål 13

Testes der for både testordforråd og kommunikations ordforråd?

Svar:

Sprogscreeningen er en objektiv vurdering af udvalgte områder af barnets dansksproglige udvikling, og foregår via fastlagte testmaterialer. Der indgår således ikke fx observationer af barnets sprogbrug i praksis.

I øvrigt henvises til svar på spørgsmål 7.

Spørgsmål 14

Der ønskes en oversigt over de elever der skal afsted i august, i forhold til alder, egenskole, og modtageskoler for skoleåret 20/21.

Svar:

Til kommende skoleår er der samlet set 42 børn fra fem distriktsskoler, som henvises til otte modtagerskoler. Antal elever samt skoler kan ses af tabel 3 i bilag 1.

Spørgsmål 15

Hvordan tænker forvaltningen at handle på resultaterne af den rapport der er blevet færdig og offentliggjort i maj 20?

Svar:

Forskningsrapporten fra Trygfondens Børneforskningscenter peger helt tydeligt på, at vi skal handle. Vi har et ansvar for at lykkes bedre, så de henviste børn til modtagerskole, klarer sig mindst lige så godt fagligt og trivselsmæssigt, som de børn som er henvist til distriktsskolen.

Vi er derfor i gang med at planlægge et kritisk eftersyn af DSA-området med fokus på, at der er behov for at styrke indsatsen yderligere både på modtagerskoler og på distriktsskoler. Også på dagtilbudsområdet skal vi gøre mere. Der skal være fokus på at gøre mere af det, der virker – og at gøre det vedholdende, systematisk og fokuseret. Den tidlige indsats og samarbejdet med hjemmet er to helt afgørende parametre, når målet er at give børn det bedst mulige fundament for læring og trivsel.

Formålet med det kritiske eftersyn er at sikre, at vi har et solidt og veldokumenteret vidensgrundlag som afsæt til nytænkning og justering af DSA-indsatsen. Dette afsæt skal bl.a. kvalificeres via en afdækning af nyeste viden og forskning

på området, samt en afdækning af erfaringer, hvor vi via fokusgruppeinterviews inddrager de forskellige "stemmer", der har relevans i forhold til de forskellige læringsmiljøer, herunder børn, forældre, ledelse, pædagogisk personale, faglige foreninger samt andre relevante interessenter.

23. juni 2020
Side 10 af 10

Herudover har Børn og Unge-udvalget på møde den 3. juni 2020 fået præsenteret et budgettema omkring en styrket DSA-indsats i et 0-18-års perspektiv. Budgettemaet har bl.a. baggrund i rådmandens og udvalgets ønske om øget opmærksomhed, styrket praksis og organisatorisk opfølgning på hele DSA-området. Budgettemaet indeholder forslag til en styrket DSA-indsats med styrket fokus på, hvordan vi med fokus på hjemmelæringsmiljø samt lokal kapacitetsopbygning kan arbejde tidligere, mere målrettet og systematisk med ambitionen om at sikre alle DSA-børn det bedste læringsmæssige udgangspunkt for det videre skole- og uddannelsesforløb.

Med venlig hilsen

Thomas Medom

/

Martin Østergaard Christensen